

NY DANSK KLASSELITTERATUR

Jens Lohfert Jørgensen, Gymnasielærerdag, 27/11-24

AALBORG
UNIVERSITET

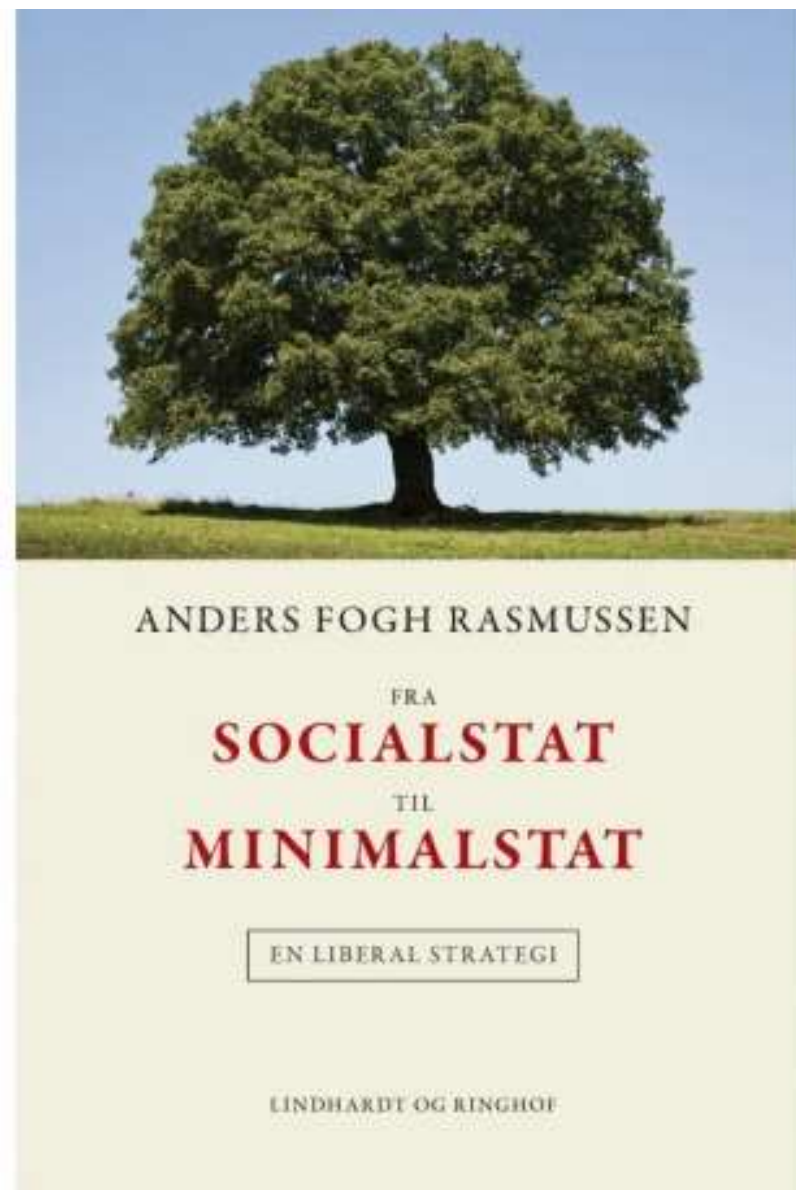
Disposition

- ▶ Fra det klasseløse samfund til klassebegrebets tilbagekomst i litteraturen
- ▶ “Prekariatet”: Den nye, farlige klasse
- ▶ Et affektivt perspektiv på prekariatet
- ▶ Prekariatet i dansk samtidslitteratur
- ▶ 10 undervisningsforslag

Klassebegrebets forsvinden og tilbagekomst

- **1990'erne-2000'erne:** En forestilling om at vi lever i et klasseløst samfund vinder frem politisk og i litteraturen
- **2010'erne og frem:** Spørgsmål om strukturel ulighed og klasse er igen blevet sat på den politiske dagsorden og bliver behandlet i litteraturen

Ny dansk klasse- litteratur

- Lone Aburas: *Føtøksøen* (roman, 2009), *Politisk roman* (roman, 2013), *Det er et jeg der taler (regnskabet's time)* (agitprop, 2017)
- Helle Helle: *Dette burde skrives i nutid* (roman, 2011), *de* (roman, 2018), *Hafni fortæller* (2023)
- Kristian Bang Foss: *Døden kører Audi* (roman, 2012), *Frank vender hjem* (roman, 2019)
- Yahya Hassan: *YAHYA HASSAN* (digte, 2013), *YAHYA HASSAN 2* (digte, 2019)
- Asta Olivia Nordenhof: *det nemme og det ensomme* (digte, 2013), *Penge på lommen* (roman, 2020), *Djævlbogen* (roman, 2023)
- Kenneth Jensen: *Tragedie plus tid gange ni* (roman, 2015, rev. 2. udg., 2017), *Håbet* (roman, 2020)
- Morten Pape: *Planen* (roman 2015), *Guds bedste børn* (roman, 2018), *I ruiner* (roman, 2021), *Nøglebarn* (roman, 2024)
- Dennis Gade Kofod: *Nancy* (roman, 2015)
- Merete Pryds Helle: *Folkets skønhed* (roman, 2016)
- Thomas Korsgaard: *Hvis der skulle komme et menneske forbi* (roman, 2017), *En dag vil vi grine af det* (roman, 2018), *Man skulle nok have været der* (roman, 2021), *Snydt ud af næsen* (noveller, 2024)

Ny dansk klasse- litteratur

- Nikolaj Zeuthen: *Buemundet guitarfisk* (roman, 2018)
- Maja Lucas: *Gennem vinden og natten* (roman, 2019)
- Peter Frederik Jensen: *Det Danmark du kender* (roman, 2020)
- Jonas T. Bengtsson: *Fra blokken* (roman, 2020)
- Mikael Josephson: *de andre* (kollektivroman, 2021)
- Glenn Bech: *Farskibet* (roman, 2021); *Jeg anerkender ikke længere jeres autoritet* (manifest, 2022)
- Stine Askov: *Nøjsomheden* (roman, 2022)
- Sara Rahmeh: *Betonhjerter* (roman, 2023)
- Almina Elmi: *Baraber* (digte, 2023)
- Kim Blæsbjerg: *De bedste familier* (roman, 2023)
- Liv Duvå: *Ned fra himlen* (roman, 2024)

Prekariatet

- "Prekariatet" (en hybrid af "prekær" og "proletariat"): En ny klasseformation, hvis fremvækst er forbundet med udviklingen af den sk. konkurrencestat
- Prekariatet er en voksende gruppe af borgere, hvis liv er prekært, dvs. skrøbeligt og uforudsigeligt
- Prekariatet lægger sig som klassebetegnelse på tværs af eksisterende klassebegreber som underklasse, arbejderklasse og middelklasse
- Den britiske sociolog Guy Standing bruger begrebet specifikt om et skrøbeligt tilhørsforhold til arbejdsmarkedet
- Den amerikanske filosof Judith Butler bruger begrebet mere generelt om et eksistentielt grundvilkår i senmoderniteten, der har med anerkendelse af liv at gøre

Standing om “det prekariserede sind”

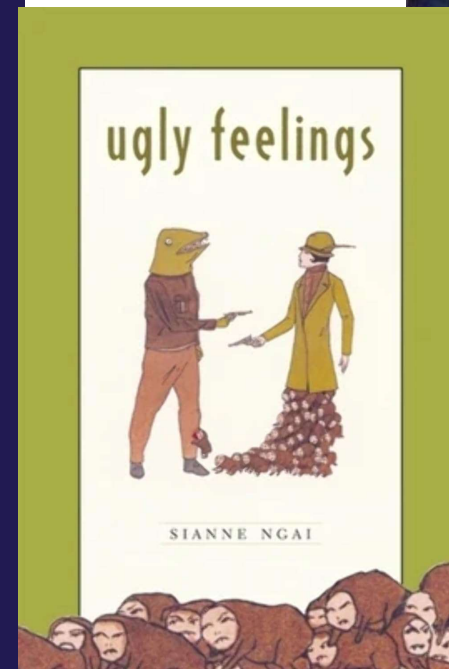
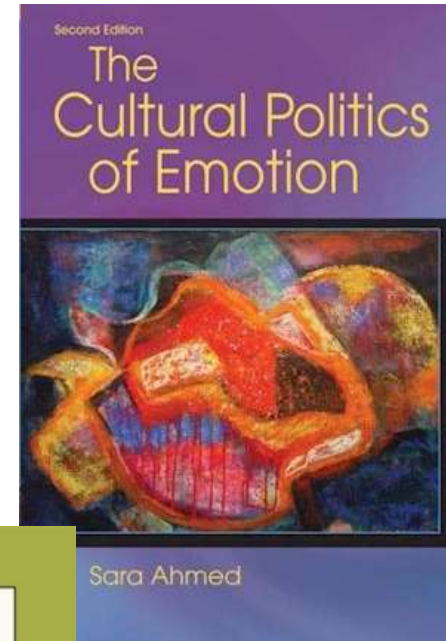
De fire A'er:

- “Anger” (vrede)
- “Anomie” (normløshed)
- “Anxiety” (bekymring)
- “Alienation” (fremmedgørelse)

Affektive perspektiver

- Sara Ahmed performative og relationelle forståelse af affekter; om at affekter 'klæber' til forestillinger, som der opstår "affektive økonomier" omkring
- Sianne Ngais "grimme følelser", der er svage i intensitet, 'flade' og vedvarende

Prekariatet i dansk samtidslitteratur

- Underklasselitteratur, fx Mikael Josephsens *de andre* (2021)
  - Litteratur med fokus på prekære arbejdsforhold, fx Kim Blæsbjergs *De bedste familier* (2023)
  - Litteratur med fokus på klasserejse, fx Kristian Bang Foss' *Frank vender hjem* (2019)
  - Litteratur om mennesker, hvis tilhørsforhold til prekariatet er selvvalgt, fx Nikoaj Zeuthens *Buemundet guitarfisk* (2018)
- Underklasselitteraturen og litteraturen om prekære arbejdsforhold opererer ofte på et makrosocialt niveau, mens litteraturen om klasserejse og litteraturen om selvvalgt prekaritet ofte på et mikrosocialt niveau

Implikationer af klasse og intersektionalitet

- Forholdet mellem klasse og flygtninge- og indvandrer temaer
- Forholdet mellem klasse og land/by-temaer
- Forholdet mellem klasse og sted

- Klasselitteratur og klimakrise
- Klasselitteratur og moderskab

10 undervisningsforslag

- Introduktion: Glenn Bechs nytårstale i *Deadline* d. 3. januar 2023 (jf. studienet.dk) Britta Riis Langdahls overblikartikel “Stemmer fra det socialt skæve Danmark” (2022) (*Litteratursiden*)
- For en introduktion til begrebet om prekariatet: Nicklas Freisleben Lunds artikel “De fremtidsløse tager ordet” (*Passage* nr. 76, 2016)
- For en introduktion til Ahmeds og Ngais affektteoretiske begreber: Forløbet *Følelser og affekt i litteraturen og livet i Litteratu-rens huse* (Systeme)
- Glenn Bechs “manifest” *Jeg anerkender ikke længere jeres autoritet* (2022), bl.a. digtet s. 66-68
- Lade eleverne skrive en selvbiografi med udgangspunkt i klasse
- Emnet klasserejser og klasseforskelle på et mikrosocialt niveau: Kristian Bang Foss *Frank vender hjem* (2019), del 4, kap. 3, s. 137-164

10 undervisningsforslag

- ▶ Emnet klasse som sted: Jon Helt Haarder og Helle Egendal: *Blokland* (Systime 2024) og Eva Marie Rødbros DR-dokumentarserie *Prinsesser fra blokken* (2016) og *Prinsesser fra blokken – 8 år senere* (2024)
- ▶ Emnet klasse og flygtninge-/indvandrerforhold: “Middelklassens skam er vildt uproduktiv” (Interview med Lone Aburas i *Information* d. 12. maj 2023)
- ▶ Emnet underklasselitteratur: Thomas Korsgaards *Snydt ud af næsen* (2024), fx novellen “Snak”
- ▶ Forslag til værklæsning: Liv Duvås *Ned fra himlen* (2024)